

Türkçe Konuşan ve Oynayan Her Tiyatro Millidir

● Vasfi Rıza ZOBU

1 — Türk Tiyatrosu, benim başladığım 1914 yılından buyana, adım adım ve âheste bir tempo ile de olsa, öyle yol aldı ki: geçmiş senelerde tiyatro ve tiyatrocuların nasıl yokluk içinde didindiklerini, görerek ve yaşayarak bilmeyenlere, bunu tasvir edip hakikati göstererebilmek çok güçtür. Seyircisi mahdud, kazancı senbolik, binadan mahrum, maddî ve mânevî yardımdan nasibi olmayan bir sanat idi ki: tam «müsliman mahallesinde salyangoz satma» tabirine uygun, karşılık görmeyen boş bir hareketden başka bir şey değildi. Türk milletinin de, medenî batı milletlerinde olduğu gibi bir «tiyatro» ya sahip olmalarının lüzumuna, bir derviş inancı ve bağlılığı ile kendini vermiş olan tiyatro sanatçılarından başka, samimiyyetle inananı yok gibidir. Rumeli'nden Kafkaslar'a, Karadeniz'den Yemen'e kadar hudûdu olan Osmanlı İmparatorluğu'nun, on altı kişilik kadrosu olan tek Dârülbedayî'den başka tiyatrosu olmayışı, bunu yakın zamanlara kadar çiftleşdiremeyişini: halkımızın «tiyatro ihtiyacı derecesini» anlatmağa kâfi gelirdi.. Şimdi yurdumuzun Doğusu'ndan Batı'sına, Kuzey'inden Güney'ine şöyle bir kuş bakışı göz atarsak köylerimize varıncaya kadar «özel tiyatro heyetleri» ve onların fa'aliyetlerini görürüz.. Her «teşekkül» umûmî «istek» karşısında kurulur. Ohalde: «tiyatro seyretme ihtiyacı», Türk halkı arasında yaygın bir hale geldi. Gittikçe de artma alâmetleri göstermektedir.. Güzel sanatlar: kültürlü milletlerin içinde yükselir. Mademki biz de «okuma» yolundayız. Tiyatromuz da bu yolda kıymetlenecektir.

2 — Tiyatroyu üç varlık meydana getirir: muharrir, aktör ve seyirci. Bunların teki eksik olsa: tiyatro var olamaz. Biraz evvelde söylediğim gibi, bunları «umumî kültür» temin eder. Dünden bu güne çok üstünüz. Geleceğe ümidle yürüyoruz. «İdeal tiyatro» dediğiniz de bu yolda olacaktır.

3 — Türkçe konuşan ve oynayan her tiyatromuz «millî» dir. «Tercüme eser»: «millî» olmayabilir. Ama onu Türkçe olarak oynayan tiyatro «millî» dir. Uçaklarımızı yabancılar yapar, ama onları Türk pilotları kullanınca «millî havacılık» olur.

Dördüncü sorunuza da bundan evvelki bendlerde cevap vermiş oldum. Tekrar etmeyelim..